

УДК 338.439.22.002.68

Пересадько Г. О.

Київський національний торговельно-економічний університет

Старченко Л. В.

Коваленко Є. В.

Сумський державний університет

ОЦІНКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИХ ЗАСАД У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З ТПВ

У статті розглянуто поняття твердих побутових відходів, визначено фактори, що найбільш суттєво впливають на їх накопичення, обґрунтовано необхідність використання системного підходу до управління якістю обслуговування населення у сфері поводження з ТПВ.

Ключові слова: організаційно-економічні засади, ТПВ, управління, підприємство.

Постановка проблеми. Небезпека, що породжується господарською діяльністю людини, сьогодні вже перевищує всі розміри та результати природних катастроф та катаклізмів. Вона з усіх боків підступила до життєвого середовища людини.

Саме діяльність людини зумовлює утворення твердих відходів. Газоподібні і рідкі відходи швидко поглинаються природним середовищем, на відміну від них, тверді відходи асимілюються десятки і сотні років. Місця складування твердих відходів займають великі території. В Україні щороку утворюється до 1,5 млрд тонн твердих відходів. Загалом в країні накопичилось до 30 млрд тонн. Звалища відходів займають більше 150 тис. га. Об'єм утворення твердих відходів в Україні в 6,5 рази більший ніж в США і в 3,2 рази ніж в країнах ЄЕС. Проблема відходів – це в основному проблема міст: чим більше місто, тим більше відходів [2].

Ефективне вирішення екологічних проблем пов'язаних з ліквідацією чи обмеженням негативного впливу твердих відходів на довкілля та здоров'я людей можливе тільки на основі послідовної реалізації Законів України. «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про відходи», «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення», Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку розроблення, затвердження і перегляду лімітів на утворення та розміщення відходів» та інших нормативно-правових актів, державних стандартів України з охорони навколишнього природного середовища, санітарних норм і правил та інших документів.

У населених пунктах країни щороку накопичується близько 35 млн куб. метрів твердих побутових відходів, які захоронюються на 770 полігонах загальною площею майже 3 тис. га та частково утилізуються на сміттєспалювальних заводах [1].

Накопичення побутових відходів значною мірою залежить від погодних умов, сезону року, ступеня благоустрою житлових будинків, рівня життя населення тощо. У загальному обсязі побутових відходів міститься 10,3-26,4 відсотка паперу, 20-40 – харчових відходів, 0,75-3,7 – деревини, 0,2-8 – текстилю, 1-5,8 – металів, 1,1-9 – скла, 0,6-6 – полімерних відходів та ін. речовин.

У той же час відходи як якісна техногенна сировина мають значний енергетичний та ресурсний потенціал. Його ефективне використання за рахунок впровадження нових технологій сприятиме вирішенню проблем екологічної реструктуризації господарського комплексу цих регіонів. Поточні проблеми із побутовими відходами можна вирішити установкою компактних переробних комп-

лексів. Дані інноваційні підприємства розв'яжуть проблеми, пов'язані з охороною довкілля та здоров'ям населення, однією з причин яких є низький рівень використання відходів.

Збирання побутових відходів є основним завданням санітарного очищення населених пунктів і здійснюється більше ніж 7,5 тис. спеціальними автомобілями 56 спеціалізованих автопідприємств та 650 цехами. Проте рухомий склад спеціалізованих автопідприємств застарілий, майже 75% автомобілів відпрацювали свій ресурс і підлягають списанню. При нормативі 12% відновлюється лише 1% парку. Високий рівень тарифів з надання послуг у сфері поводження з побутовими відходами призвів до зменшення кількості укладених договорів на ці послуги [1].

У зв'язку з цим з'являються нові суб'єкти ринку в особі приватних підприємств. Діяльність яких, направлена на інновації у сфері поводження з твердими промисловими відходами (ТПВ).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематиці забезпечення організаційно-економічних засад у сфері поводження з ТПВ присвячено чисельні праці зарубіжних і вітчизняних науковців, зокрема: М. Громико, О. Ігнатенко, А. Качинський, О. Лазор, О. Альошин, Г. Виговська, В. Красилов, І. Дрозд, О. Губанова, Б. Горлицький, Б. Данилишин, В. Крисаченко, Н. Максименцева, Л. Мельник, В. Міщенко, І. Мищенко, О. Мороз, О. Новицька, І. Андрощук, Т. Чугунова, Г. Білик, В. Шевчук, О. Черп, В. Винниченко, Т. Дай, А. Белоусов, С. Панков.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Однак, як свідчить практика, невирішеними залишаються питання обрання оптимальних стратегій поводження з ТПВ з урахуванням стану і тенденцій розвитку зовнішнього середовища господарювання та світових тенденцій.

Метою статті є оцінка забезпечення організаційно-економічних засад у сфері поводження з ТПВ, аналіз якості надання послуг зі збирання та вивезення відходів, дослідження ринку поводження з ТПВ.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

- проаналізувати проблему та причини невипинного накопичення відходів;
- з'ясувати сутність та перспективи здійснення обслуговування населення з вивозу ТПВ;
- визначити фактори впливу на якість обслуговування населення;
- дослідити найбільш безпечні способи утилізації та ефективність інноваційних підходів щодо поводження з ТПВ.

Виклад основного матеріалу. Практика поводження з твердими побутовими відходами, яка існує на даний момент не забезпечує захист населення і навколишнього середовища від їх шкідливого впливу. Така ситуація склалася практично по всій території України. Дана проблема набула статусу загальнодержавної.

Отже, побутові відходи являють собою відходи, що утворилися в процесі життя і діяльності людини в житлових та нежитлових будинках і не використовуються за місцем їх накопичення.

В середньому за один рік в Україні утворюється близько 50 млн м³ твердих побутових відходів. Кількість сміттєзвалищ, які перенавантажені, – 314 (7%), а 897 сміттєзвалищ (20%) не відповідають нормам екологічної безпеки [3].

За підрахунками за 2012 рік, Україна накопичила 54 млн м³ сміття, і щороку даний показник зростає на 5-7% [4].

Головна причина сміттевого колапсу полягає в тому, що в Україні відсутня культура роздільного збору пластикового і органічного сміття. Держава втрачає кошти на організацію системи такого збору, вважають експерти. З 200 тис. тонн поліетиленових пляшок і пакетів, які щорічно накопичуються, Україна переробляє лише 7%, тоді як, наприклад, Німеччина – 70%, а Швеція – 90%.

У той час як Захід виховує в людях любов до чистоти з допомогою високих штрафів. Приміром, за залишене в лісі сміття в Чехії општрафують на 12 тис. гривень, у Канаді – на 16 тис. гривень, коли в Україні розмір такого штрафу становитиме від 170-510 гривень [10].

Склад сучасних ТПВ виглядає таким чином (табл. 1):

Таблиця 1

Склад ТПВ [9]

Відходи	Відсоток
Папір та картон	41
Сміття	17,9
Гума, шкіра та деревина	8,1
Харчові відходи	7,5
Метали	8,7
Скло	8,2
Решта	8,6

Таблиця 2

Річний обсяг утворення побутових відходів на одного мешканця

№	Країна	Обсяг ТПВ, кг	№	Країна	Обсяг ТПВ, кг
1	США	720	11	Німеччина	350
2	Фінляндія	620	12	Італія	350
3	Голландія	500	13	Польща	340
4	Данія	480	14	Австрія	330
5	Норвегія	470	15	Франція	330
6	Угорщина	460	16	Греція	300
7	Швейцарія	440	17	Росія	270
8	Японія	410	18	Португалія	260
9	Швеція	370	19	Чехія	250
10	Словаччина	360	20	Україна	250

На загальне накопичення ТПВ впливають наступні фактори:

- ступінь благоустрою будинків (наявність сміттєпроводів, системи опалення, теплової енергії для готування їжі, водопроводу і каналізації);
- розвиток мережі суспільного харчування і побутових послуг;

- рівень виробництва товарів масового попиту і культура торгівлі.

У таблиці 2 наведено порівняльний аналіз річного обсягу утворення побутових відходів на 1 мешканця в різних країнах.

Україна займає останню сходинку по утворенню ТПВ, але у зв'язку з недосконалістю системи обслуговування навіть таку частку не в змозі ефективно та своєчасно утилізувати.

В Київській області налічується 40 полігонів ТПВ загальною площею близько 300 га, на яких станом на 01.01.2012 року всього заховано 4,1 млн тонн твердих побутових відходів. Кількість сміттєзвалищ, які перевантажені складає 11 одиниць, 29 не відповідає нормам екологічної безпеки. Потребує паспортизації 35% сміттєзвалищ від їх загальної кількості. Потребує рекультивации 8% сміттєзвалищ [6].

На території області здійснюють діяльність у сфері поводження з ТПВ 50 підприємств різних форм власності, у тому числі 41 – комунальної власності, 4 – з часткою комунальної власності та 5 приватних підприємств.

Кількість спеціально обладнаних транспортних засобів на підприємствах складає 202 одиниці, з них комунальних 164, з часткою комунальної власності – 13, приватних – 25. Середній показник зношеності спецавтотранспорту, що утримується комунальними службами складає 80%.

Щорічно на території області утворюється близько 1,5 тис. стихійних сміттєзвалищ. Протягом 2011 року виявлено та ліквідовано 1535 стихійних сміттєзвалища. Упродовж 2012 року ліквідовано 1345 таких звалищ [6].

З метою зниження екологічної та соціальної напруги для створення системи збору, переробки та утилізації твердих побутових відходів в області розроблена Програма поводження з твердими побутовими відходами в Київській області на 2007-2011 роки, яка схвалена рішенням Київської обласної ради від 30.03.2007 № 116-10-У, та Програма поводження з твердими побутовими відходами в Київській області на 2012-2016 роки.

Протягом 2007-2011 років на виконання заходів Програми було використано 51,7 млн грн на оновлення контейнерного парку, придбання машин та обладнання спецавтотранспорту, реконструкцію існуючих та будівництво нових полігонів твердих побутових відходів, що становить 9% від запланованого.

На сьогодні в області дуже гостро стоїть питання будівництва сміттєпереробних заводів. За підрахунками Мінрегіону України, при будівництві такого заводу тариф на послуги з вивезення побутових відходів може збільшитись орієнтовно в 5 разів – з 35 грн на 1 м³ ТПВ до 175 за м³ ТПВ (700 грн/т).

У 2011 році на виконання Програми з обласного фонду охорони навколишнього природного середовища виділено 8,2 млн грн.

За період функціонування Програми поводження з твердими побутовими відходами в Київській області на 2007-2011 роки в області була впроваджена низка заходів, основними з яких можна назвати [6]:

- запровадження автоматизованої геоінформаційної системи контролю та супроводу перевезення твердих побутових відходів;
- створення комунального підприємства Київської обласної ради, що займається наданням послуг у сфері поводження з ТПВ;
- придбання спеціальних машини для транспортування ТПВ для Барішівського, Богуслав-

ського, Бородянського, Згурівського, Миронівського, Обухівського районів, міст Біла Церква, Буча, Бровари, Ірпінь, Коцюбинське;

- придбання спеціалізованої техніки для експлуатації на полігонах для Богуславського, Обухівського районів;

- придбання контейнерів для роздільного збирання ТПВ для Богуславського, Броварського, Васильківського, Згурівського, Обухівського районів, міст Біла Церква, Ржищів, смт Бородянка, Макарів та ін.;

- облаштування контейнерних майданчиків в Богуславському, Васильківському, Згурівському, Обухівському районах та м. Бровари;

- введення в експлуатацію сортувальних ліній в Броварському, Бородянському, Києво-Святошинському, Обухівському районах, розпочато будівництво сортувально-переробного комплексу ТПВ в м. Біла Церква;

- проектування та будівництво полігонів у містах Тетіїв, Рокитне, Ржищів, смт Баришівка, Ставище;

- розроблення та запровадження системи моніторингу у сфері поводження з ТПВ та виконання обласної і місцевих програм з цих питань;

- розроблення ведення інформаційно-аналітичної системи поводження з твердими побутовими відходами, яка буде впроваджена протягом 1-1,5 року;

- проведення аналізу стану захоронення твердих побутових відходів;

- проведення аналізу стану будівництва об'єктів захоронення твердих побутових відходів;

- проведення державної екологічної експертизи полігону твердих побутових відходів № 5 ВАТ «Київспецтранс» тощо.

У 2013 році пріоритетними завданнями Програми поводження з твердими побутовими відходами в Київській області є:

1. Проведення реконструкції полігонів ТПВ у містах Миронівка, Тараща, Кагарлик, смт Гребінки Васильківського району, розробка проекту рекультивациі сміттєзвалища в с. Ратуш Володарського району;

2. Будівництво полігону ТПВ в Іванківському, Богуславському районах, завершення будівництва полігону в смт Рокитне та Ставище;

3. Вирішення питання будівництва сміттєпереробних комплексів в Богуславському, Бориспільському районах та м. Українка;

4. Встановлення сміттєсортувальних ліній та полігонів ТПВ у Броварському, Києво-Святошинському, Миронівському, Переяслав-Хмельницькому, Фастівському, Яготинському районах.

5. Придбання спецтехніки для експлуатації полігонів у Богуславському, Васильківському, Переяслав-Хмельницькому районах, у містах Українка та Яготин.

6. Продовження впровадження роздільного збору ТПВ у населених пунктах області шляхом придбання спецтехніки та встановлення контейнерів для роздільного збору ТПВ.

Наразі в Україні існує лише два сміттєспалювальні заводи із застарілим обладнанням. Зокрема, це київський завод «Енергія», і Дніпропетровський завод з красномовною назвою «Екологія України»[4].

Це два майже ідентичні заводи, які були збудовані у 1988 році чеською фірмою «Дукла» з проектним терміном експлуатації 25 років. Термін їх експлуатації закінчується у 2013 році [4].

Сьогодні в Україні фактично надаються лише послуги з вивезення побутових відходів, які вклю-

чають в себе, згідно із законом України «Про відходи», збирання, зберігання, перевезення, перероблення, утилізацію, знешкодження та захоронення відходів.

Як бачимо, це різні напрями діяльності. Так вони являють собою елементи системи поводження з відходами, але ні в якому разі не можна говорити про те, що даним питанням займатиметься єдина служба.

Збирання, зберігання, перевезення, сортування – це один ринок, перероблення, утилізація, знешкодження – другий ринок, захоронення – третій ринок.

Існують тарифи на послуги з вивезення побутових відходів, в який закладено, власне, кошти на вивезення та незначна частина – на захоронення відходів, а на сортування, переробку – нічого не передбачено.

Оплата переробки сміття дозволить зробити рентабельним будівництво 10 сміттєпереробних заводів, в які, в рамках національного проекту «Чисте місто», планується вкласти 5 млрд грн. Щомісячні витрати громадян на вивіз, переробку й утилізацію сміття становитимуть до 30 грн [10].

Серед європейських країн Україна посідає перше місце за рівнем шкідливого впливу полігонів на довкілля [7].

Основними напрямками утилізації ТПВ в Україні є складування на полігонах, спалювання, компостування, брикетування.

Звалище або полігон по похованню відходів є складною системою адже, ніхто не знає, за який час відходи повністю розкладуться. Сучасні полігони обладнані системами, які запобігають контакту відходів із зовнішнім середовищем. Але саме тому процес розкладу уповільнено, і, як наслідок, виникає нова проблема – «бомба уповільненої дії». Тобто брак кисню призводить до того, що відходи піддаються анаеробному бродінню, як результат реакції утворюється суміш метану і чадного газу. Також формується рідина під назвою «фільтрат», що являє собою токсичну сполуку, потрапляння якої у водойми або підземні води вкрай небезпечно.

Сміттєспалювання – це найскладніший і «високотехнологічний» варіант поводження з відходами. Перевагами сміттєспалювання являються:

1. Спалювання великої кількості сміття.

2. Зручно у великих містах і на великих підприємствах, так як дозволяє позбутися відходів у міру їх надходження.

Екологічні наслідки сміттєспалювання в основному пов'язані із забрудненням повітря, у першу чергу – дрібнодисперсним пилом, оксидами сірки й азоту, фуранами і діоксинами. Серйозні проблеми виникають також з похованням золи від сміттєспалювання, яка через свої фізичні і хімічні властивості не може бути похована на звичних звалищах.

Ефективне вирішення всього комплексу питань, пов'язаних з ліквідацією чи обмеженням негативного впливу твердих токсичних відходів на навколишнє природне середовище та здоров'я людини можливе тільки на основі реалізації законів України «Про відходи» та «Про загальнодержавну програму поводження з токсичними відходами».

Законами передбачається [8]:

- послідовне скорочення обсягів накопичення твердих токсичних відходів шляхом утилізації, знешкодження та видалення;

- обмежене утворення твердих токсичних відходів шляхом реконструкції виробництва.

- очищення забруднених територій від твердих токсичних відходів;

- створення мережі спеціалізованих підприємств з утилізації та видалення твердих токсичних відходів;

- здійснення утилізації та видалення переважної частини непридатних та заборонених до використання хімічних засобів захисту рослин;

- будівництво цілого ряду заводів на базі типових модульних комплексів з утилізації та видалення твердих промислових відходів;

- знешкодження небезпечних місць розміщення твердих промислових відходів в обсягах, що визначаються економічними та технологічними можливостями;

- розроблення та впровадження технологічних рішень щодо утилізації та знешкодження відходів гальванічних виробництв;

- розроблення базових технологій, проектних рішень та устаткування у сфері поводження з твердими промисловими відходами;

- розроблення та впровадження технологічного обладнання.

Ситуація, яка склалася в Україні з питання розміщення місць концентрації побутових відходів, їх збору, сортування, утилізації та подальшого використання як вторинної сировини, підтверджує існування глобальної проблеми, яка впливає на екологічний та соціальний стан. Компанія «Waste Management Systems» є піонером в області застосування інноваційних європейських технологій збору, вивезення та сортування відходів в Україні.

Запропонована компанією ідеологія збору відходів у підземні контейнери великої ємності, можна з впевненістю сказати, перевернула уявлення жителів міст і сільських поселень про сміттєві контейнери та вигоду роздільного збирання сміття.

Діяльність даного підприємства передбачає зниження екологічної та соціальної напруги. Для вирішення зазначених проблем передбачається використати передові європейські технології, що практикуються в країнах Європейського Союзу. Утилізація відходів, які складаються з різних компонентів здійснюватиметься окремо один від одного найбільш економічним та екологічно придатним засобом, не змішуючи їх між собою.

Висновки і пропозиції. Тверді побутові відходи відіграють у нашому житті важливу негативну роль, забруднюючи ґрунти, води та повітря. Для повного і ефективного вирішення даної проблеми слід не лише встановити сміттесортувальну лінію, але й керуватися у своїй діяльності рекомендаціями, такими як:

- створення нових полігонів під розміщення твердих побутових відходів;

- впровадження системи роздільного збирання ТПВ;

- організація пунктів прийому вторинної сировини;

- створення гідроізоляції для полігонів ТПВ;

- використання звалищного газу;

- ліквідація стихійних сміттєзвалищ;

- вдосконалення системи збору і транспортування сміття до пунктів призначення (нові контейнери для сміття і сміттєвози);

- організація системи моніторингу і контролю за поводженням з ТПВ.

Одна справа зібрати відходи, інша їх транспортувати та використати чи утилізувати. І те, і інше вимагає витрат матеріальних ресурсів та затрат часу людської праці. І лише шляхом системного підходу до питання поводження з ТПВ можна досягти бажаного ефекту.

Список літератури:

1. Постанова від 4 березня 2004 р. № 265 Київ Про затвердження Програми поводження з твердими побутовими відходами [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/265-2004-p>.
2. Білецька Г. А. Проблема твердих побутових відходів на території міст [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://bookdn.com/book_538_glava11Tema11.PROBLEMA_TVERDIKH_POB.html.
3. Бондар І. Л. Системи поводження з твердими побутовими відходами в українських містах, роль міського населення в роздільному збиранні сміття та рекомендації для органів місцевого самоврядування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : msdp.undp.org.ua/.../swm_policy_paper.pdf.
4. Віннічук Ю. Богдан Баласинович: В Україні – 54 мільйони кубометрів сміття [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.epravda.com.ua/publications/2012/06/6/325588/>.
5. Душкін С. С. Конспект лекцій з дисципліни «технологія утилізації твердих побутових відходів» С. С. Душкін, М. В. Дегтяр [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eprints.kname.edu.ua/24994/1.pdf>.
6. Довідкова інформація стосовно поводження з твердими побутовими відходами в Київській області у 2010, 2011, 2012 роках та пріоритетні завдання на 2013 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.govforc.com/index.php?id=285>.
7. Рециклінг – єдиний цивілізований шлях поводження з твердими побутовими відходами [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.eco-invest.org.ua/ua/smi_about/eco-invest.htm#.UTxwQCD2H1v.
8. Тверді відходи» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eco.com.ua/content/»tverdi-vidkhodi>.
9. Твердые бытовые отходы [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.sevpravda.ru/_tverdye_bytovye_othody-2.html.
10. Україна ризикує перетворитися на гігантське сміттєзвалище [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://gazeta.ua/articles/life/_ukrajina-rizikue-peretvoritisya-na-gigantske-smittezvalische-eksperti/454672.
11. Пересадько Г.О., Громико М.Г., Лукаш С.М. Еколого-економічні інноваційні шляхи розвитку підприємства : матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 20-річчю наукової діяльності факультету економіки та менеджменту Сумського державного університету, м. Суми, 3-5 квітня 2012 р.: у 8 т. / за заг. ред. О.В. Прокопенко. – Суми : СумДУ, 2012. – Т. 3. – С. 42-46.
12. Пересадько Г.О., Олексієв І.Л., Громико М.Г. Роль органів влади в сфері поводження з ТПВ [Текст] / Г.О. Пересадько, І.Л. Олексієв, М.Г. Громико // Збірник тез доповідей Дев'ятої Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених «Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації». – Тернопіль, 23-24 лютого 2012 р. – С. 192-193.
13. Пересадько Г.О., Громико М.Г., Олексієв І.Л. Перспективи розвитку сміттєпереробної галузі. Інноваційний підхід к розвитку підприємств, отраслей, комплексов. В 2 книгах. К 2. : монографія / под. общ. ред. С.В. Куприенко ; SWorld. – Одесса : Куприенко С.В., 2012 – С. 33-46.
14. Громико М.Г., Ловчев Р.О. Якість комунальних послуг зі збирання та вивезення ТПВ [Текст] / М.Г. Громико, Р.О. Ловчев // «Економіка та менеджмент: перспективи розвитку» : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 6-8 вересня 2013 року / за заг. ред. О.В. Прокопенко – Суми : СумДУ, 2013. – С. 116-118.

Пересадько Г. А.

Киевский национальный торгово-экономический университет

Старченко Л. В.

Коваленко Е. В.

Сумской государственной университет

ОЦЕНКА ОБЕСПЕЧЕНИЯ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ ОСНОВ В СФЕРЕ ОБРАЩЕНИЯ С ТБО

Резюме

В статье рассмотрено понятие твердых бытовых отходов, определены факторы, которые наиболее существенно влияют на их накопление, обоснована необходимость использования системного подхода к управлению качеством обслуживания населения в сфере обращения с ТБО.

Ключевые слова: организационно-экономические основы, ТБО, управления, предприятие.

Peresadko G. A.

Kyiv National Trade and Economic University

Starchenko L. V.

Kovalenko E. V.

Sumy State University

ASSESSMENT OF PROVISION OF ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC BASIS IN THE FIELD OF SOLID WASTE

Summary

The article deals with the concept of solid waste, the factors that most significantly affect their accumulation and the necessity to use a systematic approach to quality management for services in the field of solid waste management.

Key words: organizational-economic bases, MSW, management, enterprise.

УДК 336.72

Плахотнік О. О.

Дніпродзержинський державний технічний університет

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ МЕНЕДЖМЕНТУ СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Розглянуто методологічні принципи побудови механізмів менеджменту сучасних підприємств, що представлені як соціально-економічні системи мережевої економіки. Наведено ознаки мережевої економіки, форми взаємодії різних видів бізнесу. Проведено аналіз сучасних концепцій менеджменту, що мають застосовуватися для ефективного управління мережевими утвореннями.

Ключові слова: менеджмент підприємств, мережева економіка, принципи управління.

Постановка проблеми. За умов ринкового господарювання в розвитку національної економіки важливу роль відіграють форми організації господарської діяльності сучасних підприємств, що розглядаються як соціально-економічних систем (СЕС) і, відповідно, моделі управління цими формами. СЕС як цілісна сукупність взаємопов'язаних взаємодіючих інститутів і відношень між ними з приводу відтворювальних процесів в умовах глобалізації забезпечують якісну концентрацію ресурсів, що стимулює активізацію інноваційних процесів, покращення фінансових можливостей та розширення видів діяльності. Досягнення НТП дозволяють формувати відношення у СЕС з використанням якісно нових технологічних інформаційно-комунікаційних засобів, що істотно модифікує їх і є основою мережевої економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання становлення і розвитку мережевої економіки, формування мережевих форм організації розглядалися в роботах таких вчених, як:

А. Аганбегян, Л. Абалкін, І. Ансофф, Р. Блекуелл, Є. Голубков, К. Келлі, М. Кінг, У. Куперман, П. Мініард, С. Парінов, Р. Патюрель, М. Портер, Й. Рюег-Штюрм, Б. Фрідмен, М. Хіт та ін. Їх праці здебільшого присвячені тенденціям глобалізації економічних взаємин і обмежуються дослідженням закономірностей мережевої економіки на макроекономічному рівні.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У науковій літературі, присвяченій методології та методикі дослідження процесів управління соціально-економічними системами, відсутня комплексність щодо умов мережевої економіки та мережевих організацій. Цей факт обумовлює потребу здійснення ґрунтовного наукового аналізу механізмів управління та визначення напрямів його удосконалення, враховуючи світовий досвід та сьогочасні тенденції.

Мета статті. Головною метою даної статті є дослідження методологічних принципів побудови механізмів менеджменту соціально-економічних систем мережевої економіки.